

EGYIK MEGOLDÁS

GOBBY FEHÉR GYULA

A zajra figyeltem fel. A pincér nevetett, s utána kórusban a vendégek. A gombszemű pincér egy öregember asztalára könyökölt, kövér hátulja magasan dereka fölé domborodott, állát pedig a tenyerébe támasztotta. Nevetése az ujjai közül jött ki, tenyere rózsaszín volt, egészen elütött arcbőrének és kézfejének kreolos, zsíros barna színétől. A hangja furcsán, tompítottan zsongott, időnként azonban kiélesedett, szinte hisztérikussá vált. Teste mozdulatlanul fekiúdt könyöke és lábai között, még az éles hahotában se rezdült meg. Mindenütt gömbölyű volt és mozdulatlan. Nevetése is merev szájból jött, ajkait ugyan szét húzta, de azok nem remegtek együtt a kibocsátott hangokkal. Az asztalra dőlve beleröhögött az öregemberbe.

Annak kezei valamilyen papírosan nyugodtak. Nagy csontú, vastag erű kezek voltak, bár szokatlanul vékony csuklókon. Hatalmas méreteikhez csak az öreg nagy sörénye, és az orra illett. Szembefordult a röhögő pincérrel, de nem őt, hanem a vendéglő belsejében hahotázó embereket figyelte. Orra előremeredt, mintha szimatolna valamit.

A pincér az asztalon összevissza dobált papírokra mutatott.

— Ezzel akar maga segíteni? — kérdezte.

Az öreg nagy bütykű ujjai összébbsodorták a lapokat. Némelyikén sűrűn egymás alá írt sorok voltak láthatók, másokon rajzok, de akadt üres is, köztük apró, gyűrött cetlik hányódtak, rajtuk csak egy-egy szó, nyomtatott betűkkel írva, három felkiáltójellel is.

Csak bólintott a pincér kérdésére, mire a nevetés még hangosabb lett. Eddig nem is fedeztem föl, hogy milyen sokan vannak körülöttem. Még a legeldugottabb sarokból is, ahol már egészen sötét volt, ahová nem is próbáltam benézni, még onnan is nevetés gurgulázott elő, körülfogva az öregembert. Ez láthatóan föl villanyozta a pincért. Még előrébb dőlt, feje lejjebb ereszkedett, és gombszemei már-már az öreg rézorrához értek, hátulja pedig teljes nagyságában bukkant elő a fehér pincérkabát alól, és olyan magasra gömbölyödött, hogy váratlan felpúposodása csaknem elvágta a nevetést a vendégekben. Bár valószínűleg azért is csökkentették hangjuk erejét, hogy jobban hallhassák az elmondandó elméncégeket.

— Ezekre a papírdarabokra nem ad senki, atyus — mondta a pincér. — Mutogathatja ezt akárhol, magát meg se fogják hallgatni.

— Te is meghallgattál, fiam — mondta az ősz. — S meghallgatott még eddig mindenki, akihez fordultam.

— Mert szórakozni akartak — mondta a pincér.

Elképesztett a szemtelensége. A vendéget nem volna szabad megszegényíteni és kinevetetni még akkor sem, ha az öreg és történetesen nem sokat fogyaszt. Az öreg azonban megszokhatta az effajta vitákat, mert nyugodtan felelgetett.

— Szórakozva is lehet tanulni — mondta. — És ha a körülmények rákényszerítik őket, még szakemberek is meghallgatnak majd. Annál is inkább, mivel én már mindent pontosan kiszámítottam, az adatokat összegyűjtöttem és egybevettem, a megoldást fölvázoltam. És a lényeg: a megoldás!

— Ugyan mi itt a lényeg? — kérdezte fölényesen a pincér. — Hol itt a megoldás? Annyira sohase lehetünk megszorulva, hogy a maga megoldásaival éljünk.

— Nem is a megszorulásról van szó, hanem arról, hogy minél jobban éljünk. Használjuk ki a kínálkozó lehetőségeket!

Az öreg is kezdett belejönni a vitába, hagnja már csak néha reszketett meg, akkor is a haragtól. Látni véltem, hogy az indulat egy-egy hullámában fehérré sápad téglaszínű orra, amelyet harciasan tartott a pincér arca elé.

— Bolond terv ez a magáé, atyus — mondta az. — Legalább lássa be.

A hahota már nem volt folytonos, inkább csöndben figyelték a vendégek a beszélgetést.

— Az bolond, aki nem látja be, hogy érdemes foglalkozni vele — mondta az öreg. — Öt év alatt megjavulna a gazdasági helyzetünk, és azután rohamosan növekedne az életszínvonal. Ezt én mondom!

— Épp az a baj, hogy maga mondja — jelentette ki a pincér.

Újra nevetés harsant, s a pincér boldogan könyvelte el a sikert, de az öreg nyugalma nem rendült meg. Igyekeztem felfedezni a vendégeket a félhomályban. Balról egy nő és egy férfi ült. A férfi élénken figyelt, látszólag a nő is, de tekintetét követve rájöttem, hogy egyáltalán nem érdeklé a beszélgetés, ha arra is néz, nem az öregeket nézi, hanem csak egyszerűen a levegőbe bámul. Mellettük egy gyerek ült, fiatal kamasz, bőrzakóban. A mögötte levő, számomra legtávolabbi sarkot nem láttam tisztán. Sötétjében mintha több alak is mozgott volna, néha ötöt számoltam meg, néha hetet. Nem emlékszem, hogy a pincér egyszer is felszolgált volna ott valamit. A barna ajtóhoz közel, ahol a pincér el-eltűnt a rendeléssel, egy sofőrbundás férfi telepedett le, bundáját le se vette, sőt ki se gombolta, annak ellenére, hogy a levegő fojtó és nehéz volt benn. A másik szögletbe se láttam be, pedig onnan is előbugyborékoltt néha a nevetés. De az egyetlen lámpa és a barna ajtón kiszűrődő fény nem volt elegendő a megvilágítására.

Az öreg nyugodtan felelt, és ismét elcsitult mindenki, hogy szavait hallani lehessen.

— Mindegy, ki mondja, fő hogy igaz. Mert az én tervem a valóságon nyugszik, az adatokon. Lehetőségeinket veszi alapul, és szilárdan épül rájuk. Az egész ország jólétéről van szó, gazdaságunk föllendítéséről. És a tervem biztosítja ezt.

— Hiszen nem is gazdasági terv — mondta a pincér.

— De még mennyire az! — mondta az öreg. — Csak a gazdaságoságot tartja szem előtt, a kifizetődőséget. Itt vannak a számok.

Ráütött a papírhalomra, s csontos ökle körül táncolni kezdtek a cetlik.

— S mennyi időbe telne a kivitelezése! — mondta a pincér. — Még akkor is, ha elfogadnának ilyen örütséget az emberek.

— Nem többet, mint minden nagyobb szabású terv kivitelezése — mondta az öreg. — Az iskolákat eleinte jobban ki kellene használni, míg újak föl nem épülnek, de hát akár négy váltást is kibírnának egy darabig. S a meglevő tanárok is többet dolgoznának, míg hatalmasabb oktatói káder nem képződik. De aztán! Képzeld el aztán, ha már beindulna az egész iskolai gépezet, az óriási méretű nevelés, az oktatás a legnagyobb minőségi és mennyiségi fokon, képzeld el, hogy micsoda változások történének az országban.

A pincér hunyorogni kezdett. Gombszemeit zavartan vonta be barna szemhéjával, de nem szólt semmit. Nem hiszem, hogy túlságosan nagy lett volna a képzelőereje. Az öreg folytatta.

— Így is munkaerő-feleslegünk van. Vegyük csak a tényeket alapul. Először: munkaerő-feleslegünk van, belátható időn belül ezen nem is tudunk segíteni. Másodszor: az előbbiből kifolyólag az iskolából kikerülő fiatalokat mind nehezebben helyezhetjük el. Harmadszor: ha befektetésekkel növeljük is a munkahelyek számát és fejlesztjük is az ipart, a tőlünk sokkal fejlettebb országok szintjét így sem érhetjük el soha, mert amíg mi egyet ugrunk, ők, erősebbek lévén, kettőt vagy hármat is ugorhatnak.

— Ez nem biztos — mondta a pincér.

— Figyelj csak ide! — mondta az öreg. — Ők előbbre lesznek, tehát így nem érhetjük el őket. Más módszert kell találnunk. Olyat, amely megoldja a munkaerő-felesleg kérdését is, meg a fejlettség, az életszínvonal kérdését is.

— És ez a maga módszere — mondta a pincér. Elbiggyesztette ajkát, amely barnaságával alig különbözött arcszínétől, és felállt. Gömbölyűségei helyükre billentek, és az öreg asztala megkönnyebbülve recscent egyet. Úgy látszott, hogy otthagyja az öreget, félig meg is fordult, mint aki megunta a vitát. Most az öreg hajolt előre.

— Igenis, az én módszerem helyes! — kiáltotta. — És egyszerű. Rendezkedjünk be szakemberek képzésére. Minden valamire való állampolgárunk végezze el az egyetemet, a fiatalok addig ki se jöjjenek az iskolából, amíg nem specializálták magukat valamire. Szakembereket faragjunk belőlük, és lássuk el a külföldet szakemberekkel, ne pedig hívatlan munkásokkal. Ez a legkifizetődőbb befektetés, amire csak gondolni lehet. Iskolahálózatunkat kibővítjük, a gyárakat a termelés mellett szakoktatásra használjuk ki, kész szakértőket, tudósokat szállítunk külföldre, és azokat törvény kötelezze, hogy keresetük egy részét adják haza! Megtérül a befektetés, javul az életszínvonal, később pedig...

A lelkesedéstől kifulladt az öreg. Sörénye mozgásba kezdett, táncba fogott, orra felizzott. Lehet, csak nekem tűnt úgy, mert arcát jobban a lámpa fényébe dugta, de ragyogni látszott a lelkesedéstől az egész öregember.

— Később pedig — mondta —, ha már oktatói káderünk bírja, válalhatjuk idegen országok fiainak a tanítását is. Azzal is rengeteget lehet keresni. Szakembereink, tudósaink, tanáraink volnának szerte a

világon, keresettek volnának, és dőlné hozzánk a pénz. Igen így van, biztos vagyok benne, hogy realisan tekintettem át a tényeket. A számok bizonyítják!

Csapdosni kezdte a papírlapokat, úgyhogy röpködtek, és kellemetlen zajjal hasadt szét néhány. A pincér visszafordította a fejét, de nem szólt semmit. A balról levő férfi boldog vigyorral bólogatott, a mellette ülő nő idegesen leste. A kamasz úgy csinált, mint aki oda se figyel, gögösen hozta rendbe bőrzakója ráncait. A sarkokból kacarászás hallatszott, de az ember nem lehetett biztos benne, hogy kinek szól és miért hangzik fel. Megeshetett, hogy az ott levők már régóta nem is figyeltek az öregre.

— Mindent kiszámítottam — folytatta. — A legapróbb részletekig elemeztem az áttérést a szakemberek termelésére. Ha szervezeten és tervszerűen csináljuk, akkor öt év alatt átáll erre az ország, és kikerülnek a világba az első sorozatban előállított, sokoldalúan képzett szakembereink. Igaz, hogy az első években még többnek itthon kell maradni, mivel szükség lesz rájuk a tanári káder felnöveléséhez, de aztán változnak az igények, a kiválasztódás kritériumát növelni lehet. Állítom, hogy belátható időn belül, nem a messzi jövőben, hanem belátható időn belül kifizetődő és hasznos lesz átállásunk szakemberképző országgá. S ha a világnak ereszett szakembereink keresetük tíz vagy jobbik esetben tizenöt százalékát hazaadják, abból fényesen lehet gazdálkodni, sőt negyvenöt év múlva a világ vezető gazdasági állama leszünk! Ezzel aztán megoldódna minden előttünk heverő kérdés. Gazdaságunk olyan segítséget kapna, hogy gyorsabban fejlődne, mint bármelyik másik a világon. Ezenkívül össze volna kapcsolva az oktatással, tehát rendkívül olcsó munkaerőhöz jutna a gyakorlaton levő diákok révén! A munkaerő-felesleg gyakorlatilag többé nem létezne!

A boldogan vigyorgó férfi magához intette a pincért, és az gyorsan hozzátotyogott.

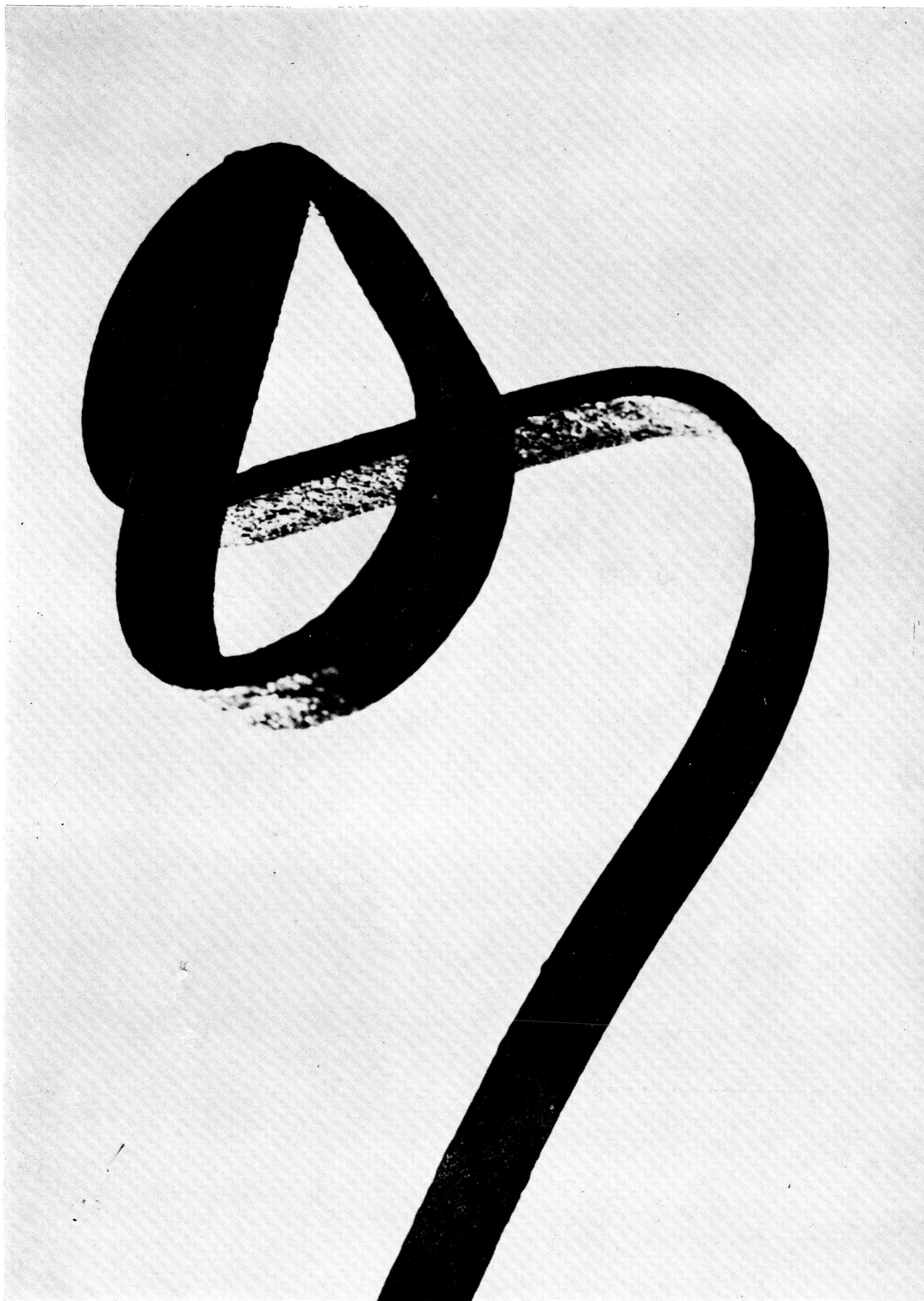
— A sok számolásba bolondult bele az öreg! — súgta közel hajolva a vendég füléhez. De az mérgesen legyintett egyet. Nem kért magyarázatot.

— Hozzon két rumot, és az öreg is ihat valamit a számlámra! — mondta recsegő hangon.

A pincér kissé csalódottan hajolt meg, de nem látszott rajta a legkisebb zavar sem, amiért bolondsággal vádolta az öreget olyan ember előtt, aki annak adott igazat. Egykettőre eltűnt a barna ajtófélfák között.

Az öreg nem látszott észrevenni a pincér távozását és a történeteket. Szónokolt tovább.

— Még azok is, akik nem képesek tanulni, testi vagy lelki alkatuk, esetleg hibáik miatt, akkor még azok is fényesen megélnék az országunkban. Az iskolákban szükség lesz személyzetre, a szolgáltató gazdasági ágakat is fejleszteniünk kell, hogy elláthassuk a tanulóinkat meg a hozzánk küldött tanulóiújúságot is, tehát otthonokra, szállókra, vendéglőkre lesz szükség. Ezenkívül biztosan hazajárnak majd a külföldön dolgozó szakértőink, itt töltik a szabadságukat, szabad napjaikat, az ünnepeket, úgyhogy őket is el kell látni majd valakinek. S persze, a gyáraknak is kell karbantartó személyzetet tartaniuk, be-

tanított munkásokat meg adminisztratív személyzetet is mindenképpen...

— Az nem kell! — kiáltott fel váratlanul a sofőrbundás férfiú, és földhöz csapta a poharát. A csörrenésre bukkant elő a pincér, aki tálcáján két rumot és egy pohár bort hozott. Meg se rezzent, még mintha egy csöppnyi bölintást is küldött volna a sofőrbundás felé. Szótlanul rakta le a bort a rézorrú öregnek, s a két rumot a párocskának. A sofőrbundás homlokán hatalmas verejtékcseppek ültek, sorban, mint az eresz szélén, de elcsöppenni vagy legurulni egyet sem láttam. Betegnek látszott az ember. Szabályos, szögletes arca sápadt volt, s hegyes orra átlátszóan vékony.

— Fenébe az adminisztrációval, a hivatalokkal, az iratokkal és a... — elakadt, majd egészen halk hangon azt mondta a pincérnek: — Hozzon még egy pohár bort!

Az öreg csak a szemét fordította a beszélő felé. Most vettem észre, milyen nagy szeme van, apró bogara elveszett a fehérjében, amely teljesen egyező színű volt az öreg fehér sörényével. Még erezetük szálai is egyfelé futottak a haj szálaival, a vonalak iránya is megegyezett.

— Bizonyos számú irodára mégis számítani kell — mondta. — Az alapvető szükségességű kimutatásokat meg kell csinálni, az adatokat rendszeresen följegyezni...

— Nem kell! — ordította a sofőrbundás, és felugorva lekapta a feléje igyekvő pincér tálcájáról a neki szánt bort. A gyors mozdulatban szem elől tévesztettem a homlokán levő cseppeket, de amikor letette poharát az asztalra és kissé megnyugodott, láttam, hogy a csöppek régi helyükön vannak, esetleg picit nagyobbak, de még csak össze se folytak, mozdulatlanul sorakoznak, mintha oda ragasztották volna őket.

— Olyan fejlett ország, amely valamiképpen nem gyűjti és rendszerezi az irányításhoz, a tervezéshez, egyáltalán a társadalmi és gazdasági élethez okvetlenül szükséges adatokat, a mi elképzelhető lehetőségeink szerint nem létezhet — mondta az öregember, és hörpintett az ajándékborból, de a poharat előbb üdvözlésre emelte a küldő felé. Orra a bor mögött kísértetiesen halványzöldnek látszott. — S akármennyi számológép is áll majd esetleg rendelkezésünkre, ember kell az irányításukhoz, az ellenőrzésükhöz és biztosan a többi munkához is.

— Nem kell! — tiltakozott határozottan a sofőrbundás.

— Jó — mondta az öreg —, ez a kérdés lényegtelen a fontosabbakhoz viszonyítva. S fontosabb mindenképpen a gazdaság általános fejlődése, a körülményeink javítása. Ezt kell elsősorban tekintetbe vennünk, nem pedig személyes ellenszenvünktől vezéreltetve valami mást. Az ilyesmit későbbre hagyhatjuk, amikor a részletekkel is törődhetünk, amikor a kisebb kérdésekre is feleletet kell adni, megoldani az apró-cseprő ügyeket, mindennapi életünk ügyes-bajos dolgait. Addig azonban, amíg oda nem érünk, sokkal előbbre való a főbbekkel törődni. Hiszem, hogyha a tervezetemet elfogadják, akkor gazdaságunk öt év múlva fellendül. S annak ellenére lendül föl, hogy sok öregebb munkás, félszakképzett dolgozó maradt nyakunkon, akiknek még gondját kell viselni, akiket el kell majd helyezni az egyre erősödő új gazdasági rendszerünkben. Vagy a gyárban maradnak, vagy az iskolákban, diákotthonokban, menzákon kapnak munkát. S persze a tisztviselő

apparátus munkája is nagyon leegyszerűsödik majd. Ezért kell erősen figyelniük, hogy sehol se károsodjon meg több tisztviselő a kelleténél, de ne is csináljanak egymásnak munkát és munkahelyet, ne árasszák el aktáikkal fölöslegesen új intézményeinket, mert akkor ismét lehúznának bennünket oda, ahol öt évvel ezelőtt voltunk.

Az öreg mind lekeesebben beszélt, mindjobban beleélte magát, mind több évet hagyott maga után, s közben diadalittasan bámult a sofőrbundásra, olykor pedig hálás pillantásokat vetett a bort küldő férfira.

Nem igen figyeltek már rá. Innen is, onnan is susmogás hallatszott, minden asztal élte a maga életét, a kialakult kis körök újra bezárultak. De az öreg szónokolt tovább, most már bátran és fennen hirdetve elveit, eszméjének szárnyait bontogatva:

— Csak a legszükségesebb adatokról kell pontos kimutatást vezetni, statisztikát összeállítani, s minden más csupán idő- s energiapazarlás, amit nem engedhetünk meg magunknak. Tessék a fölösleges kérdéseknek rászánni magukat, s dolgozni akár nehezebbet is, vagy itthon, vagy külföldön. Majd mi megmutatjuk, hogy nálunk nem szaporíthatja akta az aktát, egyik formula nem szülheti a másikat, egyik bejelentőlap, kijelentőlap, kérdőív, bizonylat, kivonat meg mit tudom én micsoda a másikat. Ha külföldre kívánnak menni tisztviselőink, csak menjenek. Ott aztán majd beláthatják, hogy nem csupa irkafirka az élet, mert ott ugyan nem veszik fel őket irománygyártóknak, ott csak munkásnak kellene, ha nem szakemberek, nem süttethetik hasukat a nappal.

Hirtelen felugrott a sofőrbundás, pénzt dobott az asztalra és kiment. Az ajtóból visszafordult, és letörölte homlokáról a verítéket. Kint biztosan hűtené és nem akar megfázni, gondoltam. Lecsapta a földre a markában összegyűlt vizet, és odaszólt a csupa lelkesedéssé, mozgássá, ideggé változott öregnek.

— Adminisztráció egyáltalán nem kell! Fenébe a tisztviselőkkel! — azzal feleletet sem várva, mint aki megfellebbezhetetlen ítéletet közölt, kilépett az ajtón.

Az öreg nem maradt sokáig tanácstalanul meghökkenve.

— Nem mert vitatkozni — mondta vigyorogva.

Megijesztett a vigyora. Szája teljesen fogatlan volt, ínyei sötétek, és rézvörös orra alatt mintha egy üreg keletkezett volna, amikor szét húzta a száját.

Odaintettem a pincért, aki éppen vigyázva szedte fel a sofőrbundás asztaláról a pénzt. Kövérkés ujjai közé fogta, és sorba zsebébe ejtette a pénzdarabokat. Intettem neki, hogy töltsen meg a poharamat.

Odajött, és közel hajolt hozzám.

— A sok számolástól bolondult meg az öreg — súgta, pedig ezt már egyszer hallottam. — Most is mindig számol, de nem hiszem, hogy tudja, mit. Egyszer egy matematikatanár volt a vendégem, és az bele nézett a papírjaiba. Azt mondta, hogy az öreg mindig összead néhány számot, majd az eredmény alá fölír egy másikat és kivonja belőle, aztán megint összeadja egy harmadikkal és így tovább. Lapokon keresztül. Hol összead, hol kivon. Úgy látszik, ebbe bolondult bele.

Intettem neki, hogy hozza a bort. A meséje engem se érdekelt.

— A legkönnyebb elszökni az ellenvélemény elől — mondta a fehér-sörényű öregember. — Legkönnyebb valakit leszidni, kikáromkodni

magunkat, és aztán hagyni, hogy minden maradjon a régiiben. Változtatni már sokkal nehezebb. Mert először is fel kell mérni a helyzetet, aztán tervet kell kidolgozni, s végül azt meg is valósítani, a sok kis korrekcióval együtt, amelyek cselekvés közben mindig előadódnak, de mégis úgy, hogy a végcél lehetőleg azonos maradjon, és az eredmény némileg megindokolja tettünket, tehát fedje a tervezetet, amennyire csak lehet. Ez bizony bonyolult és nehéz. Könnyebb káromkodni.

Jött a pincér.

— Mióta megnyílt ez a vendéglő, az öreg állandóan itt lóg — mondta. — Én már teljesen megszoktam.

Úgy tettem, mintha figyelnék rá, mereven a szemébe néztem, hátha előbb abbahagyja a mondókáját.

— Hetvenéves legalább, és milyen jól bírja még magát! — irigykedve cuppogott a fülembe, és zsíros arcára hol itt, hol ott fénylett fel, attól függően, milyen szögből esett rá a lámpafény. Zsírszagot éreztem rajta, és úgy tűnt, hogy a foltos terítón új nyomok keletkeznek, ahol csak hozzáér.

— Jól bírja magát és a bort se rosszul — mondta. — Igaz, hogy nem sokat rendel, de mindig akad valaki, aki meghallgatja országmentő terveit és fizet értük.

Észrevehette ingerültségemet, mert elcsoszogott. A barna ajtófélfának dőlt, és a következő percben az öreg számoló már korlátlanul uralta a termet. Már állt. Öreg lábait reszketni láttam. Hetvenéves és ennyit kocsmázik, gondoltam. Hogy bír csak éjszakázni? Ki viszi haza?

— Mindent összegezve, arra az eredményre kell jutnunk, amely egyedül logikus — hajtogatta, és csontos öklét az ég felé nyújtotta, mintha valami súlyosat tartana a magasba. Meddig bírja, kérdeztem magamban. — Éspedig: csak az lehet a legkifizetődőbb, a legrövidebb úton célravezető vállalkozásunk, hogy szakemberképző országos iskola-rendszerre válunk, másodlagosan pedig fejlesztjük — e szakemberek honvágyára számítva, érzelmeire apellálva, és tökéletes pihenését megszervezve — a turizmust. Csak ez vezethet minket a legfejlettebb ország rangjához, és az ezzel járó életszínvonalhoz. Minden lehetőségünk, minden feltételünk megvan a terv megvalósításához. A diákoknak és a turistáknak is csend kell, és kitűnő természeti adottságaink ezt biztosítják. A diákok pedig többszörös hasznot is hajtanak, mert ők lesznek a legolcsóbb és leglelkesebb munkaerő gyárainkban, s amellet, hogy gyakorlati óráikat csakugyan hasznosan töltik el, bizonyos, hogy rengeteg újítást is bevezetnek, mert jobban érdekli őket a munkafolyamat, mint a szakképzetlen, elméleti tudás és minden lelkesedés nélkül dolgozó munkásokat. Fegyelmesebbek is lesznek, mert az iskolai fegyelem rászorítja őket. Megtanulják tisztelni a munkát és a szorgalmat, úgyhogy az országnak, de még az emberiségnek is annyi fajta haszna származik mindebből, hogy szinte felsorolni sem lehet. Mert e munka például szép emlékké is válik számukra, s ha külföldre is távoznak, idecsalogatja majd őket, hiszen kint valószínűleg inkább elméleti, mint gyakorlati munkát végeznek, s már csak ezért is boldogan emlékeznek vissza arra az időszakra, amikor itt két kezükkel dolgoztak és nehezebbet is. Ehhez aztán majd az is hozzájárul, hogy a fiatalság mindent megszépít, még csúnyább napjai is ragyogóknak

tűnnek öregkorunkban. Ezzel nem csak a nyaralás, a szórakoztató ipar, a turisztika kérdése lesz megoldva, hanem az oktatói káderé is, mert hiszen ha mi leszünk a legfejlettebb ország, akkor mindenki ide vágyik, s egy pillanatig sem lesz kétséges, hogy a legnagyobb tudósok, a legkiválóbb szakértők, mindenféle specialisták legérdemesebbjei nálunk vállalnak majd állást. Itt dolgoznak legszívesebben, minden erejükkel a tudomány haladásáért küzdve, harmonikusan beleilleszkedve az itt folyó dolgos, új és építő emberképző életünkbe, a szorgalom, az igyekezet és a tudás légkörében...

Láttam, hogy a fehér sörényű bácsi lassan leereszkedik székébe, s hallottam, hogy mind lassabban beszél, de hogy el is alszik, arra nem gondoltam volna. Pedig úgy történt. Elaludt. A megszakított mondat közepén hortyogni kezdett, s az utolsó kimondott szó után rögtön feltört belőle a szörtyögő, fúvó, bugyborékoló hang.

A vendéglőben ezt senki se vette észre. A bal oldali férfi valamin vitatkozott a nőjével, a kamasz vágyakozó szemekkel bámulta a nőt, miközben keze gépiesen simogatta a bőrzakó szegélyét. A pincér eltűnt valahol a félhomályban.

Visszanéztem az alvó öregre. Úgy látszik, teljesen gépiesen mondta már a mondókáját. Talán kétszer is leverklizi egy nap azért a pár pohár borért, gondoltam. Különben hogy tudott volna még beszéd közben elszundítani.